

SZABÁLYOK

Olvasmányfeldolgozás

Gyülekezeti óraszám: 0. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

A Pallas Nagylexikona, Budapest 1900.

SOGGIN J. A., Bevezetés az Ószövetségbe, Budapest 1999.

RAD VON, G., Az Ószövetség teológiája, Budapest 2000.)

Szabályok az Ószövetségben:

a) Szabály: Isten útmutatása

Isten szereti a teremtményeit. Így nem mindegy neki, hogy hogyan élnek. Ezért elfogadható a hívő ember számára az a tény, hogy léttörvényeit a szerető Teremtő Isten jelölje ki. Isten számtalan útmutatást adott. Ezeket az Isten által kijelentett útmutatásokat az Ószövetség több néven is nevezi: szabály, parancsolat, rendelkezés, törvény. Ezek a fogalmak összefüggenek egymással. Sok esetben nem lehet élesen megkülönböztetni, elhatárolni a fogalmak tartalmát egymástól. Ennek a ténynek a héber gondolkodás sajátossága az oka, amely a jelenségeket nem az elméleti, hanem a gyakorlati oldala felől közelíti meg. Mivel Isten vezetésének tekintették a szabályokat, ezért az Ószövetségben a szabályok követése, a törvény tisztelete sohasem valami bántó és negatív elvárás vagy elviselhetetlen követelmény volt, mert ebben látták meg Isten kegyelmes szeretetének a bizonyítékát. A szabályok betartása a helyes, a jó magatartás. Míg a be nem tartása a helytelen, azaz rossz. (5Móz 30,15–16) Mivel a törvény Isten útmutatása, ezért ebben az értelemben szent, igaz és jó a törvény. (Róm 7,12)

b) Az útmutatás követése a közösség fennmaradásának a feltétele:

Az ószövetségi gondolkodásban szabályozottság szükséges ahhoz, hogy a közösségi élet fennmaradjon. A szabályozottság nélkül előbb-utóbb a közösségi élet felborul. Tehát a törvények, parancsolatok és szabályok mind ahhoz járultak hozzá, hogy a nép léte biztosítva legyen. A szabályok és a törvények megszegése a közösség pusztulásához vezethet. Azt mondja Isten, hogy meg kell tartani az Ő parancsolatait és a rendelkezéseit, és akkor a nép élni fog. De ha nem követik az útmutatását, akkor menthetetlenül el fognak veszni. (5Móz 30,17) Az útmutatás, a szabályok követése az ember érdeke, a jólétének az alapfeltétele. Ezt igazolja az első szabályszegés története is. Az első szabályt Isten már az Édenkertben megfogalmazta: „*A kert minden fájáról szabadon ehetsz, de a jó és a rossz tudásának a fájáról nem ehetsz, mert azon a napon, amelyen eszel róla, halállal lakolsz.*” (1Móz 2,16–17) Isten megfogalmazza a helyes és a helytelen cselekvést, és a megszegés esetén kilátásba helyezi a büntetést. Isten szabadságot adott az embernek arra, hogy eldöntheti, hogy ezeket a szabályokat megtartja-e vagy nem. A bűneset során az ember megszegte ezt a szabályt. Azonban Isten szeretete miatt mégsem kellett meghalnia az embernek. Ez a szabály Isten szeretete miatt megengedte a kivételt. Halálbüntetés helyett a kiűzetést kapta az ember.

c) Az útmutatás iránti szeretet:

Az ószövetségi ember teljességgel pozitívan viszonyul az Isten által adott útmutatásokhoz. A törvények, szabályok Isten útmutatásaként Isten szeretetének a jelei. A hívő ember viszonzásként az Isten szeretetére Isten útmutatásához szeretettel viszonyul, ezzel kifejezve a Törvényadó, szabályalkotó iránti szeretetét. „*Mennyire szeretem törvényedet!*” (Zsolt 119,97)

d) Az útmutatás biztonsága:

Az ószövetségi ember biztonságérzetét alapvetően befolyásolta az a közeg, amelyben élt. A

néppé alakulást követően, az egyiptomi fogságból való kiszabadulás után folyamatos létbizonytalanságban élt. Biztos pontot Isten és az útmutatásai jelentettek, valamint az az élet, amelyet ezek szerint az útmutatások szerint éltek. Isten vezetése révén kialakított szokások és életmód védőbástyát, kerítést jelentett a veszélyekkel szemben. Ezért nem a korlátokat látták az Isten által adott szabályokban, hanem a védőkorlátot, kerítést, bástyát.

e) Szabályok megszegése:

Mivel a szabályok az ószövetségi gondolkodás szerint nem emberi, hanem isteni alkotások, ezért azok megszegése Isten elleni lázadás, azaz bűn. A szabályszegés így hitbeli kérdés is egyúttal, mivel a vétkes ember olyat tesz, ami ellentétes Isten kijelentett akaratával. A törvények betartatása nemcsak jogi kérdés volt, hanem teológiai is.

Szabályok az Újszövetségben:

Ószövetségi szabályok változása:

Mivel az útmutatások Isten akaratát jelentik, ezért azok új körülmények között akár érvényüket is veszthetik, és Isten adhat új útmutatást. Így helyezett sok törvényt hatályon kívül az Újszövetség népe. Jézus Krisztus helyettes áldozata után gyakorlatilag érvényét veszítette mindenféle áldozat bemutatása, így az áldozatbemutatást részletező szabályrendszer is. Az elsődleges szabály, az elsődleges parancsolat a szeretet parancsa lett. (Róm 13,8; Gal 6,2; 1Tim 1,5). De a Tízparancsolat minden törvénye örök érvényű, ami vonatkozik a keresztyén emberre is.

Jézus és a szabályok:

A keresztyén ember számára nagyon fontos, hogy Jézus hogyan élt, hogyan viszonyult a törvényhez, szabályokhoz, mert maga is így akar élni. Jézus mindig a törvények mögött meghúzódó isteni akarathoz alkalmazkodott, Istenhez, és nem a leírtakhoz, a megfogalmazottakhoz. Jézus számára a törvény magasabb szintű betöltése az Isten akaratának a teljesítése. Ezért fordulhatott elő, hogy Jézus nem úgy tartotta be a szombat törvényét, mint például a farizeusok.

Pál apostol és a szabályok:

A páli levelek a törvényről máshogyan gondolkoznak, mint az Ószövetség. Pál az ellen küzd, hogy a Törvény ne helyettesítse Istent, hogy a törvények betartását ne tekintse a hívő ember az üdvösség útjának. Sokan a merev útmutatást helyezték az élő, aktuális isteni akarat helyére.

Szabály kifejezés a Bibliában:

A szabály szó görögül az Újszövetségben így hangzik: kánon. A görög szó a héber „káneh” szóból ered. Jelentése: mérőnád, mérőzsinór. Ezékiel 40,3-ban olvassuk:

„Odavitt engem, és egy férfit láttam, amint állt a kapuban. Olyannak látszott, mintha ércből lett volna; kezében lenzsinór és mérőnád volt.” Az Ószövetségben eredetileg mértékegységként használt kifejezés az Újszövetségben már egy fogalom meghatározására szolgált. Azt a mércét jelenti, amihez a keresztyén embernek a tetteit viszonyítania kell. A Gal 6,15–16 szerint: *„Mert Krisztus Jézusban sem a körülmetélkedés nem számít, sem a körülmetéletlenség; hanem csak az új teremtes. Békesség és irgalmasság mindazoknak, akik e szabály szerint élnek, és Isten Izráelének!”*

A teljes Szentírás a hívő ember számára mérce, amihez mérni kell a hitét. Ezért nem véletlen, hogy a Szentírás elnevezései között ott szerepel a kánon. Azt a folyamatot, amely során az egyház az egyes bibliai könyveket Istentől ihletettnek ismeri fel, kanonizálásnak nevezzük. Először alexandriai Philon használta a Bibliára a kánon kifejezést, hogy megkülönböztesse a többi olyan irattól, amely ugyan a hívek lelki épülését szolgálja, de nem tekinthető normatívnak. A Biblia tanítása szerint Isten határozza meg, hogy mi a jó és mi a rossz. A hívő ember számára az erkölcsi szabályokat is Isten hozza. Ezért a szabályok megszegése Isten jónak tartott akaratára elleni cselekvés. A keresztyén ember életére vonatkozó szabályok elválaszthatatlanok Jézus

Krisztus személyétől és tanításától.

Szabályokról általánosságban:

Az emberi élet nem lehetséges szabályok betartása nélkül. Aki egy adott közösséghez akar tartozni, annak be kell tartania a közösség szabályait. A szabályok meghatározzák, hogy mi a helyes magatartás, segítenek megkülönböztetni egymástól azt, hogy mi a jó és mi a rossz. Vannak különböző szabályok: erkölcsi, grammatikai, közlekedési, szakmai, stb. A szabályok betartása a helyes cselekvés, vagyis jó. A szabályok megszegése a helytelen, azaz rossz. A szabálynak lehet kivétele, a törvénynek nincsen. A szabályok megszegése következményekkel jár. A következmény lehet kizárás vagy egyéb büntetés. A szabályszegő vagy vállalja a büntetést, vagy kizárja magát a közösségből.

Az erkölcsi szabályokat a társadalmi norma határozza meg. Amit értéknek tart az adott közösség, az határozza meg a szabályait.

A szabályoknak védelmező szerepe is van, a bennük szereplő tiltások a közösség tagjait óvják meg a rossztól. (Ez a rossz lehet erkölcsi, teológiai értelemben vett rossz, és lehet például a közlekedési szabályok esetében egy baleset.) A szabályok a közösség és az egyén érdekében és javára születnek, abban segítenek, hogy az együttélés minél kevésbé legyen problémátikus. A jogban a törvény és a szabály úgy viszonyul egymáshoz, hogy a törvényben meghatározottak gyakorlati megvalósulását a jogszabályok fogalmazzák meg. A szabályok a törvényekből következnek, velük ellentmondásban nem lehetnek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Alsó tagozatban megerősödik a szabálytudat. A saját korosztályukban is odafigyelnek a szabályok betartatására. Jellemzően megfigyelhető, hogy a társaik szabálytalanságát észreveszik, felróják, míg a magukéval sokkal elnézőbben bánnak.

Saját közösségeiket, bandáikat, klikkjeiket is szabályok mentén működtetik. Ezzel jelölik ki a közösség határait, és szabályozzák céljait, működését.

Ha még nincs a hittanos osztálynak saját szabályzata, ezen az órán létrehozhatunk egyet.

Szeretik azokat a csapatjátékokat és társasjátékokat, amelyekben meghatározott szabály szerint megy a játék. Nagyon sokféle játékkal élhetünk, aminek a segítségével szemléltethetjük a szabályok működését, hasznát, előnyét.

Ez a lecke a Tízparancsolat bevezető órája az egyházi iskolában tartott hittanosok körében.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT **EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA**

Fő hangsúly: A szabályok a szabadság útjelzői.

Kognitív cél: Annak a felismertetése, hogy a mindennapi élethez szükség van közös szabályokra, és hogy ezek a szabályok nem ellenünk, hanem értünk vannak.

Affektív cél: A szabályok által létrehozott biztonság érzésének megtapasztalása.

Pragmatikus cél: A tanulók saját maguk hozzanak létre fontos szabályokat, vizsgálják felül a hittancsoport közös munkája érdekében azokat!

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Milyen szabályt követek? - Kérjük meg a gyerekeket, hogy egy vállalkozó gyerek mutassa be szavak nélkül, ahogyan egy iskolai szabályt teljesít! - A többiek találják ki, melyik szabályra gondolt! - Kérdezzük meg a gyerekeket, hogy a kitalált szabályok közül szerintük melyiket könnyű, és melyiket nehéz betartani! Átvezetés: Ezen az órán Ti magatok alkothattok olyan szabályokat, amelyekkel a hittanórás közösséget védhetitek.	Megjegyzés: Hívjuk fel a gyerekek figyelmét arra, hogy a játék során nagyon vigyázzanak egymás biztonságára.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Közös szabályalkotás a hittanórás közösség számára: A tanórát használhatjuk közös szabályalkotásra. A szabályalkotás történhet a munkáltató tankönyv feladatának segítségével. - Ha nagy létszámú osztályunk van, bontsuk az osztályt 4–5 fős csoportokra! - A csoportokban a gyerekek egyenként írjanak fel egy-egy cetlire egy általuk fontosnak tartott szabályt az osztály, vagy a csoport életével kapcsolatosan! - Olvassák fel egymásnak, ki mit írt fel! Tegyék egymás alá az asztalon azokat a cetliket, amelyek ugyanahhoz a szabályhoz kapcsolódnak! - A csoportmunka eredményét hozzuk be az osztályba: olvassa fel egy-egy csoporttag az összegyűjtött szabályokat! - A hittanoktató menet közben rendszerezve írja a táblára a felolvasott szabályokat! - Megbeszéléssel, összegzéssel fogadjanak el közösen 5 szabályt a csoport számára! Ezt írják le a gyerekek a tankönyv feladatában! Ugyanezzel az eljárással gyűjtse össze a csoport a „veszélyeket” a hittanórán. Ez is a szabályalkotás része arra nézve, hogy mit lenne jó elkerülni a közösségben. Továbbvezet a feladat ahhoz a gondolathoz, hogy a szabályok megvédnek a veszélyektől az élet különböző területein. A szabályok védik az életünket. Milyen eszközökkel lehet védeni az életet? Milyen szabályok kapcsolódnak ezekhez az eszközökhöz?	TKEI Szabályok olvasmány, 67. o. 1. feladat Eszköz: annyi cetli, ahány tanuló TKEI Szabályok olvasmány, 68. o. 2. feladat

	Egyéni munka és közös megbeszélés a tankönyv feladata alapján.	
Énekjavaslatok (alternatívák)	RÉ21 821: „Isten szívéen megpihenve...” (TKEI 158. o. 7.) „Köszönöm, köszönöm...” (TKEI 161. o. 12.) „Szentelj meg, Úr Isten...” (TKEI 160. o. 10.) Isten oly nagy, erős és biztos http://www.keresztenydalok.hu/enekek/az_isten_oly_nagy BS 99: „Mit használ a keresztyénségem...” (dall. RÉ21 42: „Mint a szép híves patakra...) BS 132: „Kérünk, sziklánk te légy a hitben...” Az Úr van itt – fiúk-lányok váltakozva „Az Úr van itt...” – fiúk-lányok váltakozva http://www.keresztenydalok.hu/enekek/az_ur_van_itt	Megjegyzés: Mozgásos énekkel, vagy megadott szabály szerint énekelt énekekkel is szemléltethetjük az óra anyagát.

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Ki adja a szabályt? – vezérjáték

A csoport álljon körbe! Egy valaki menjen ki az osztályteremből! Távollétében beszéljük meg, hogy ki a vezér! A vezér különböző mozdulatokkal irányítja a csoportot, amely utánozza őt. Ha ugrál, akkor mindenki ugrál, ha átvált karkörzésre, akkor mindenki követi, ha elkezd guggolni, akkor a csoport is guggol. A kiküldött tanuló feladata, miután behívtuk, hogy a csoport mozgását figyelve a kör közepén állva rájöjjön, hogy ki a vezér, ki adja a szabályt. A vezér megpróbálja úgy változtatni a mozgás szabályát, hogy ne vegye észre a megfektő játékos. Ez leginkább akkor sikerül, ha a csoport nem a vezért, hanem mindig a szemben lévő nézi, és úgy terjed az újfajta mozgásforma.

2. Mi a szabály?

Idézzünk a gyermekeknek az eddig tanult aranymondásokból a következő módon: mindegyik szótag után tegyük be a 'vé' szótagot. Például: Va-vé-gyok-vé, a-vé-ki-vé va-vé-gyok-vé. Ha elsőre nem jönnek rá, akkor megpróbálhatjuk egy következő aranymondással. Vállalkozó szellemű tanuló maga is kitalálhat valamilyen nyelvi szabály szerint elmondott aranymondást.

13. TÍZPARANCSOLAT

(2Móz 19,1–20,17)

Gyülekezeti óraszám: 2. Egyházi iskolák óraszám: 3.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

Biblia Magyarázó jegyzetekkel, Budapest 1997.

DOUMA, J., A Tízparancsolat Budapest 1994.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.

HETÉNYI, A., Ószövetségi szövegértelmezés – Törvényi szövegek in:

www.tavas56.hu/szombat/Oszovetseg/Ildiko_torvenyi_szovegek.doc

LOCHMANN, J. M., A szabadság útjelzői, Budapest 1993.

RAD VON, G., Az Ószövetség teológiája, Budapest 2000.

SOGGIN J. A., Bevezetés az Ószövetségbe, Budapest 1999.

SZÜCS, F., Teológiai etika, Budapest 1993.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.)

A pusztai vándorlás során Isten népe naponta tapasztalta Isten gondviselését. Szeretetének és népe iránti elkötelezettségének jele volt a Kánaán felé vezető úton a szövetségkötés, és ezen belül az élet védelmében adott tíz ige, amelyet Tízparancsolatnak nevezünk. A Tízparancsolat háttérében Isten életet védelmező szeretete áll. A Tízparancsolat bevezetőjében Isten egyes szám első személyben mutatkozik be a népének. Ez a bemutatkozás egy személyes és szeretetteljes kapcsolatra utal: „*Én, az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.*” (2Móz 20,2) Aki a törvényt adja, nem idegen, erre utal a „te Istened” kifejezés. A népéhez való szeretetteljes viszonyra utal az is, hogy Isten önmagát a bevezetőben Szabadítónak nevezi. Isten utal arra a tetre, amit már a népéért szeretetből véghezvitt. Az Egyiptomból való kivezetés Izráel számára örök bizonyíték arra, hogy mennyire fontos Isten számára a népe jóléte és boldogsága. Isten a maga Úr-voltát a nép javára használta. A népének úgy kell tekinteni az ezután következő törvényekre, mint amelyeket az az Isten ad, Aki szereti őket, és ezt be is bizonyította a számtalan csodával kísért szabadító tetteivel. Ezek a törvények tehát mind a nép érdekében és védelmére fogalmazódtak meg. Azért mondja meg Isten, hogy mi a jó és mi a feltétlenül kerülendő, mert azt akarja, hogy a nép védőkorlátként tudja használni az útmutatását.

Akkor érthető jól a Tízparancsolat, ha nem szakítjuk ki abból az eseménysorból, amelyben Isten a törvényt adta. A törvényadás az Istennel való szövetségkötésnek a része. Két nagyon fontos isteni tett előzte meg. Egyrészt az egyiptomi szolgaságból való csodás megszabadítás. Másrészt Isten csodákkal teli gondoskodása a pusztai vándorlás addigi két hónapja során. (2Móz 19,4) Isten népe először megismerte a Szabadító és a Gondviselő Istent, és csak azután kapta meg a törvényt. Isten ígéreteiből és szabadító szeretetéből nő ki a gondoskodó szeretet jele: a Tízparancsolat.

A törvényadás után a kőtáblák a szövetség ládájába kerültek. Ez szimbolikus is, mert arra utal, hogy a törvényt a kegyelem veszi körbe.

Az Ószövetség embere számára egyértelmű, hogy a törvényeket, az útmutatást Isten szerető kezéből fogadja el. A törvény szó (tóra) eredetileg tanítást, útmutatást jelent. Mivel Isten szereti a teremtményeit, ezért természetes, hogy segítséget nyújt az életvezetésükhöz. Azért, hogy boldogan éljenek, hogy sem másokban, sem magukban ne okozzanak kárt.

Tízparancsolat:

A Bibliában különbséget teszünk apodiktikus és kazuisztikus törvények között. – Az apodiktikus törvények az általános alapelveket tanítják és értetik meg. Parancsot vagy tiltást tartalmaznak. Pl.: „szemet szemért...” (2Móz 21,23–25) Megfogalmazásukban egyszerűek, könnyen megjegyezhetők, rövidek. Ezekből derül ki, hogy mi az, amit Isten jónak tart vagy megtilt.

– A kazuisztikusnak nevezett törvények ezzel szemben konkrét esetekhez adnak útmutatást. A konkrét esetekhez kapcsolódóan meghatározzák, hogy milyen büntetés jár annak, aki a törvényt megszegi. (2Móz 21,26) Jellegzetes a megfogalmazásban, hogy úgy kezdődnek ezek a törvények: „Ha...”

A Tízparancsolat a mindennapokra vonatkozóan adott útmutatást, ami a profán életre vonatkozik, és amit majd a hazájukban, a szövetség keretében élniük kell.

Az első 4 parancsolat:

Az első négy parancsolat Isten és népe kapcsolatára vonatkozik. Isten elmondja, hogy mit kíván a néptől a Vele való kapcsolat szempontjából.

1. parancsolat:

Isten egyetlen népet választott ki, egy népnek ígérte meg, hogy az Üdvözítő közülük születik meg. Ezért természetesen Isten kizárólagosságot vár el, vagyis, hogy egyedül Őt imádja a népe. Egyedül csak Benne, a Szabadító Istenben bízzanak. Szigorúan tiltja a bálványszobrok birtoklását, amelyeket a kánaáni népek imádtak. Ebben a parancsolatban megjelenik a választás gondolata. Isten népe az őt körülvevő világban azzal találkozott, hogy a többi nép más isteneket, bálványokat imád. Tehát neki el kellett döntenie, hogy imádja a láthatókat vagy a láthatatlant. Választani kellett. Ennek a választásnak az alapja az, hogy Isten már korábban a népét választotta. Egy megelőző választás ad okot az ember jelenlegi választására. Isten elkötelezte magát egy nép mellett, és ezt az elköteleződést mutatta meg a szabadító cselekedetével. Lefordíthatjuk úgy is ezt a parancsot, hogy: Válaszd Istent, mert Isten már előbb téged választott. A hitben nincsen „és”. Isten és még valaki vagy valami. Csak Ő, egyedül. Az ember nem oszthatja meg a szívét. A Káté ezt a kizárólagosságot három területre vonatkoztatja. – Először is: Istent kell megismerni. Ez az istenismeret nem tanbeli tudásra vonatkozik, hanem személyes kapcsolatfelvételre. Őt megismerni annak, Aki az ember számára magát megmutatta a történelemben, a szabadításban. Ez az istenismeret lesz az alapja az Isten iránti engedelmességnek.

– Másodszor: csak Istenben kell bízni. Kálvin szerint „Az ember szelleme öröktől fogva bálványokat gyártó műhely.” (Kálvin: A keresztyén vallás rendszere) Az emberben megvan a késztetés, hogy olyan tárgyakat, szokásokat találjon ki, amelyek kézzelfoghatók, és látszatra iránymutatásra, vagy akár a belső bizonytalanságok és félelmek kezelésére alkalmasak. Minden korszakban újabb és újabb módszerek és személyek jelennek meg, akik Isten helyett akarnak útmutatást adni. Ezeket tiltja az első parancsolat.

– Harmadszor: minden jót csak Istentől várjunk! Semmit ne vegyünk igénybe, ami bár a szabadsággal kecsegtet, mégis szolgaságba, függőségbe sodor! Mivel Isten már megmutatta népe iránti végtelen jóságát, ezért minden jót ezután az ember bizalommal várhat Istentől. Ha a Tízparancsolat bevezetőjén keresztül vizsgáljuk ezt a parancsolatot, akkor azt mondhatjuk, hogy úgy értelmezhető ez a parancsolat, hogy Isten megadott minden alapot a kizárólagosságra egy meghatározó ténnyel: a szolgaság házából szabadította meg a népét.

2. parancsolat:

A parancsolat nem csak a tiltást tartalmazza, hanem megnevezi a törvény áthágásának a következményét. Isten féltő szeretetéről ez a parancsolat beszél. Ennek a féltő szeretetnek két oldala van. Egyrészt büntetést vonhat maga után a törvény áthágása, haragja fellángol, másrészt

pedig a féltő szeretete utal Isten végtelen kegyelmére, ami megvédi népét az őket fenyegető, elpusztítani akaró körülményektől. A féltő szeretet nem egy pillanatnyi fellángolásra utal, hanem Isten lényéhez hozzátartozik. (2Móz 34,14 és Józs 24,19) Három-négy nemzedék élt együtt egy családban, egy időben. Így ez azt jelenti, hogy a bűn elkövetésének tanúi és részesei lesznek a bűn feletti ítélet tanúi és részesei is. A felelősség kollektív a családon belül.

3. parancsolat:

Isten nevét ismerni azért fontos, mert azt kell ismerni ahhoz, hogy az ember Ő elé járulhasson. Isten nevének hiábavaló használata:

- Ha Istennel kapcsolatban olyasmit gondolunk, mondunk, ami nem felel meg neve fenségének, és nem neve magasztalására szolgál. A modernkori káromkodás a hitetlenség demonstrációja, az Istentől elidegenedett ember önleplezése.
- Ha Isten Igéjével vagy titkaival kapcsolatban elhamarkodottan, gonoszul visszaélünk nagyravágásból, kapzsiságból vagy élcélődésből.
- Ha Isten munkáit lekicsinylően, gyalázva illetjük.
- Ez a parancsolat tiltja a hamis esküt. Ha esküt teszünk, akkor az ne legyen elhamarkodott, hanem igazi szükségből hangozzon el. Az eskünek rendkívülinek kell maradnia. Jézus maga is tett esküt (Mt 26,63 kk), tehát nem tilt meg ez a parancsolat mindenféle esküt, sokkal inkább annak a komolyan vételét várja el.
- Tilt mindenféle erőfitogtatást Isten nevében.
- Isten akaratának hívni az emberi akaratot.

4. parancsolat:

A parancsolatok között vannak szabályok is és normák is. A 4. parancsolat egy parancsoló jellegű szabály: teljes mértékben előírja, hogy mit szabad tenni és mit nem, és hogyan kell betartani ezt a szabályt. Nem mérlegelhetünk soha, hogy fontos-e egy adott szombat.

Az 5–10. parancsolat:

A parancsolatok második fele azt fogalmazza meg, hogy mit vár el Isten az emberek egymás közötti együttélésre vonatkozóan.

5. parancsolat:

Ez a parancsolat egy parancsoló erejű norma. Pozitív megfogalmazású parancs, mert nem szabja meg, hogy hogyan tiszteljük a szülőket. Ezért a szülőkkel kapcsolatos cselekedeteknél mindig mérlegelni kell, hogy megszegjük-e ezt a parancsolatot vagy nem. Ebből következik, hogy a szülők iránti tiszteletnek lehet mértéke, azaz kicsit vagy nagyon is tisztelhetjük a szüleinket. Ez a parancsolat egy viselkedést ír elő. A ne ölj parancsolat: parancsoló erejű norma, ami nem írja elő a helyes viselkedést, hanem tiltja azt, ami rossz. Mivel nincs mellette magyarázat, ezért az embernek mindig mérlegelni kell, hogy mi az, ami ölésnek számít. A parancsolat betartása melletti ígéret a nép hosszú életére vonatkozik.

6. parancsolat:

A parancsolat háttérében az áll, hogy az élet egyedüli Ura és adója Isten. Aki ember életét elveszi, nem csak az ember ellen, de az élet Ura ellen is vétkezik. Az Ószövetségben különbség van a gyilkosság és az ölés között. Az az ember, aki véletlenül oltotta ki valakinek az életét, számíthatott megfelelő feltételek mellett a megmenekülésre. Ezért jött létre az úgynevezett menedékvárosok intézménye. A menedékvárosok törvénye utánakérdez a tett mögötti szándéknak. Az ölés tiltásának a parancsolata a tiltást megfordítva, pozitívan értelmezve az élet védelméről szól. Isten, aki az élet Ura, és az életet ajándékozza az embernek, egyetlen úr az élet felett. Nem az ember az úr, ezért nem is neki van joga meghatározni az élet hosszát. Ez a törvény

az emberi életet egyértelműen az Isten sajátos védelme alá helyezi. A Heidelbergi Káté 105-107. kérdés-feleletei erre vonatkoznak. Ezek szerint az ölés kategóriájába tartozik minden olyan indulat és érzés, amivel másokban vagy magamban kárt okozhatok. Illetve a Káté tovább is megy egy lépéssel, és azt mondja, hogy nemcsak indulatokat és cselekedeteket kell kerülni, hanem még az ellenségnek is jót tenni, és a rossz helyett jót kell vele tenni.

7. parancsolat:

Tiltja a házasság szeretetkapcsolatának a megtörését. A házasság az Ószövetségben a szövetség szimbóluma. (Hós 2,16kk.) Olyan szövetség, amelynek megkötéséhez Istent és embereket hívnak tanúul. Ezért veszi annyira komolyan az Ószövetség ezt a bűnt. Amikor Isten azzal vádolja választott népét, hogy elfordult tőle, akkor nagyon gyakran azt mondja, hogy paráználkodik a nép. „Mert aki alkotott, az a férjed, akinek Seregek URa a neve, és aki megváltott, az Izráel Szentje, akit az egész föld Istenének hívnak.” (Ézs 54,5)

8. parancsolat:

A parancsolat nem nevezi meg konkrétan, hogy mire vonatkozik a tiltás. Ez nem véletlen. A lopás körét kitágítva mindenre vonatkozik. Tárgyakra, emberre, állatra.

9. parancsolat:

A két utolsó parancsolat a tilalom körét a felebarátra vonatkoztatja. A szavahihetőség nagyon fontos az emberi együttélésnél. A tiltás a hamis beszédre vonatkozik.

10. parancsolat:

A héber „kívánni” szó nem az érzelmi indíttatásra vonatkozik, sokkal inkább a konkrét szándékra, akaratra. A 10. parancsolat tiltása szoros összefüggésben van a „Ne lopj!” parancsolattal. Minden tett alapja a szándék, a vágy és a kívánság. A másik ember tulajdonára való vágyakozás jelenti a konkrétan elkövetett lopás alapját. Kálvin tanítása szerint különbséget kell tenni a vágy és a terv között. A vágyból lehet terv és a tervből tett. Ha a kívánság belül marad, rövid ideig tart, az ember nem foglalkozik vele, nem őrzi a gondolataiban nap mint nap, akkor az elhal. A kívánságokat meg lehet vizsgálni, hogy vajon jó vagy bűnös kívánság-e. Amikor az ember az akaratával egy lépéssel tovább megy, akkor a vágyból terv születik, ami a tett előszobája. A tervből megszületik a tett. Kálvin szerint a 10. parancsolat a vágy születése ellen szól, ami a szívben van és ott is marad. Ez az, amit egyetlen bíróság sem tud bizonyítani, hanem csak Isten előtt nyilvános. Ő ismeri a szív legelrejtettebb titkait, ezért megvizsgálja a vágyakat is. A parancsolatban szereplő „kívánni” szó jelentését pontosabban visszaadhatjuk, ha törekvésnek fordítjuk. Ne törekedjünk mások tulajdonának a megszerzésére! Nem a tulajdonlást tiltja meg a törvény, hanem a jogtalan bírvágyat, a túlzott bírvágyat, a kapzsiságot is. A 10. parancsolat nem tilt mindenféle kívánságot, vágyat. Csak rákérdez a birtoklási vágyunk miéértjére. Az Istenben hívó embernek nem kell mindenféle vágyakozástól megszabadulnia, vannak olyan vágyak, amelyek igenis az Isten kedve szerint való vágyak. Ezeket nem tiltja meg a Szentírás. (Zsolt 42) Jézus Krisztus önmaga megüresítésével jött a földre (Fil 2), és ez azt is jelentette, hogy az akaratát, vágyait az Atya kezébe helyezve lemondott a saját akaratáról. Semmit sem kívánt, amit nem az Atya kezéből fogadhat. Ebben is követni kell a keresztyén embernek Jézust. Nem önmaga vágyainak él, hanem Isten akaratának. Megelégszik azzal, amit kap. Elég az, amit tisztességes és becsületes úton megszerzett az ember.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Ebben a korban a gyermekek nagy jelentőséget tulajdonítanak a szabályoknak. Ahogyan a korábbi (egyházi iskolában) tartott lecke valláspedagógiai szempontjainál olvashatjuk (ld. Szabályok című lecke), a harmadikos gyermek éppen a teljesítményeknek, elvárásoknak való megfeleléstől hajtva alkalmazkodik, és magára veszi a felnőttektől kapott szabályokat, és be is tartatja társaival. Ugyanígy a saját korosztályukban, társaikkal is szabályalkotók.

A Tízparancsolat tematikáját egyrészt a közösségi életet kialakító szabályokhoz, másrészt a gondviselő Isten képéhez köthetjük. Isten gondviselése a szövetségkötés és az életet védelmező törvényeknek a kijelentése a Sínai-hegyen. Ne tiltó listaként, hanem a gondviselő Isten ajándékaként tanítsuk őket!

Az első kőtábla Isten és ember kapcsolatát védi. A gyermek szeretetkapcsolatra vágyik. Úgy mutassuk be a parancsolatokat, mint amelyek segítenek minket abban, hogy úgy kapcsolódjunk Istenhez, hogy leginkább megélhessük és megtapasztalhassuk a vele való szeretetkapcsolatot. Ehhez fontos a kizárólagosság (1. parancsolat), hogy Ő legyen a mi Istenünk, és csak Őt imádjuk (2. parancsolat). Itt fontos kitérnünk a hétköznapi szóhasználatban elterjedt „Imádom!” szófordulatra, amivel mindenféle kedvencet (étel, ital, elfoglaltság, játék, házi kedvenc) illetnek a gyerekek és a környezetükben élő felnőttek is.

A harmadik parancsolat kapcsán beszélhetünk a káromkodásról, a töltelékszóként használt „Jézusom!” és „Úr Isten!” kifejezésekről. Utaljunk vissza a korábbi ószövetségi leckéhez, amikor Isten bemutatkozik Mózesnek. Nagy kincs ez a név, szent, amit őrzünk, és akkor használjuk, ha valóban imádságban fordulunk Hozzá, vagy dicsérve beszélünk Róla.

Ennél a kőtáblánál kell szót ejtenünk a pihenésről, vasárnapról, gyerek-istentiszteletről. Problematikus, hogy a gyermek a családjától függ, a családján múlik, hogy elmennek-e templomba. Bátoríthatjuk őket, akár istentiszteleti naplót is adhatunk, matricákat gyűjthetnek, de fontos, hogy mindig lojálisak legyünk a szülők felé, és sem a szülőket ne szégyenítsük meg a gyermek előtt, sem a gyermeket a szülők hitetlensége miatt!

A második kőtábla parancsolatai könnyebben érthetőek a gyermekek számára. Ne csak a szó szerinti tiltó értelmezésekre koncentráljunk, hanem a pozitív olvasatokra (Pl. Ne lopj! Légy adakozó!; Ne tanúskodj hamisan! Légy őszinte!; Ne paráználkodj! Őrizd meg a gondolataidat a lelketlen szexualitást ábrázoló képektől, filmekről, viccektől, beszédtevékenységektől)! A gyermekek szívesen beszélgetnek ezekről a kérdésekről. Adjunk teret nekik, hogy a maguk nyelvén, a maguk élethelyzeteiről meséljenek!

A nagy parancsolat, mint újszövetségi párhuzam megadja a gyermekek számára a parancsolatok gyökerét. Ha a szeretet vezérel minket, a parancsolatoknak megfelelő lesz az életünk. Beszéljünk a lelkiismeret-furdalás rossz érzéséről, ami nekünk rossz, de választhatjuk a parancsolatok szerinti életet, ami a szeretet érzéséhez és a boldogság érzéséhez kapcsolódik! Beszéljünk arról is, hogy sokszor elvétjük a cselekedeteinket, de Isten mindig lehetőséget ad az újrakezdetre, mert a törvények nem fenyegetések, hanem útmutatók.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
• Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja segítséggel a tankönyvi képek és a szövegek alapján elmondani a szövetségkötés és a Tízparancsolat történetét. ○ Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéit: Máté evangéliuma 22,37b, Máté evangéliuma 22,39. ○ Tudja a Tízparancsolat rövidített változatát memoriter szinten.	• Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: ○ Tudja a tankönyvi képek és a szövegek alapján elmondani a szövetségkötés és a Tízparancsolat történetét. ○ Tudja értelmezni a lecke Igéit: Máté evangéliuma 22,37b, Máté evangéliuma 22,39. ○ Tudja a Tízparancsolat rövidített változatát memoriter szinten és magyarázza azokat röviden.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten szövetséget köt a népével, és az élet törvényeivel gondoskodik róluk.

Kognitív cél: A Tízparancsolatnak, mint az életet védelmező törvényeknek a megismertetése.

Affektív cél: Az életet védelmező érzelmi attitűddel való azonosulás.

Pragmatikus cél: Az életet védelmező szabályok megtapasztaltatása

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Ha a bevezető leckében (Szabályok) nem oldottuk meg a védőeszközökről szóló feladatot, vagy az állami iskolában nem volt a témát bevezető óra, akkor itt indíthatunk a következő játékkal: Írd körül, mire való! – körülírás activity A tankönyven található biztonsági eszközöket fénymásoljuk ki kinagyítva! Osszuk ki a gyerekeknek a lapokat lefelé fordítva! Egy-egy tanuló nézze meg a kapott ábrát, írja körül az adott tárgyat, hogy az osztálytársak kitalálhassák! Miután a tanulók kitalálták, mágnessel rakja fel a diák a táblára!	TKEI Szabályok olvasmány, 68. o. 2. feladat Eszköz: ábrák kinagyítva, tábla, mágnes

	Ha az összes rajz felkerült a táblára, beszélgethetünk róluk: • Mi a közös bennük? Milyen kifejezést használt szinte mindenki a körülírásnál? (védi a...) • Mutassuk végig a rajzokat, jelentkezzenek azok a tanulók, akik már használták az eszközt! Vagy: Hogyan gondoskodott Isten a pusztában a népéről? Fejtsük meg a rejtvényeket a tankönyvben! Beszéljük meg, melyik segítséggel mitől védte meg Isten a népet! Figyeljük meg a továbbiakban, hogy vajon a Tízparancsolattal mitől védi meg Isten az embereket! Átvezetés: Isten a pusztában sok mindennel gondoskodott népéről, népe életéről. A Sínai-hegyen olyan szabályokat adott, amelyek védték az egyes ember és a közösség életét.	Kapcsolódó feladat: TKEI 13. lecke 3. feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Az élet törvényei: • Isten elérkezettnek látta az időt a szövetségekötésre • Az Úr megjelenik a Sínai-hegyen • Szövetségekötés • Az élet törvényei a két kőtáblán A történet értelmezése bibliai igehelyek segítségével. Adjunk a gyerekek kezébe Bibliát! Dolgozhatnak párban is! Segítsünk a gyerekeknek kikeresni a Bibliai kvízben szereplő igehelyeket! Amikor kikeresték, valaki olvassa fel az Igét és fogalmazza meg a választ a kérdésre! Hangsúlyozzuk, hogy a Biblia az a könyv, amely arra emlékeztet bennünket, hogy Isten szövetséget köt velünk is és jó szabályokat akar nekünk adni. Pusztai számtan – mondóka a szövetségekötésről Olvassuk el a tankönyvből Miklya Zsolt versét! • Értelmezzük megbeszéléssel a következő kifejezéseket: Sínai-hegy, szövetséget köt, óvó akarat, életünk a tét, ruhám tiszta gyolcs. • Kérdezzük meg a gyerekeket, hogyan mondanák másként ezeket a szavakat!	TKEI 13. lecke TKEI Bibliai kvíz, 72.o. TKEI 13. lecke, 1. feladat

	• Mondogassuk egymásnak válaszolgatva, mondókaként: vállalja mindig másik gyermek a számolást, a többiek pedig válaszoljanak! • A mondókát ezután óráról órára ismételhetjük.	
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Amit szeretnétek...” (TKGY 137. o. 2., TKEI 153. o. 2.) RÉ21 821: „Isten szíven megpihenve...” (TKGY 142.o. 7., TKEI 158. o. 7.) „Köszönöm, köszönöm...” (TKGY 142. o. 7., TKEI 158. o. 7.) „Szentelj meg, Úr Isten...” (TKGY 144. o. 10., TKEI 160. o. 10.) RÉ21 227:1–3. verse: „Siess, keresztyén, lelki jót hallani...” RÉ21 105:5 „Ezt önekik azért mívelte...” BS 200: „Az Istennek Tízparancsolatja...” (dall. RÉ21 140: „Szabadíts meg engem, Úristen...”) „Kicsiny kis fényemmel...” https://www.pinterest.de/pin/295900637997377342/	
Házi feladat	Készíts rajzot egy olyan helyzetről, amelyben érezted, hogy Isten a te jó barátod, a te szövetségese!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 59. o., TKEI 69. o.

A képen látható:

Tematikus kép. Sziklás, sivár hely, a felhők felett emelkedik ki a Sínai-hegy, a képen Mózes és Isten népe látható. Az emberek kicsik-nagyok, férfiak-nők kapcsolata bensőségesnek látszik a mozdulatokat elemezve. A központi figura Mózes, aki botot tart a kezében és felfelé tekint. Fönn a nap ragyogja be a hegycsúcsot, melynek szimbolikus jelentése van.

A szöveg: A szöveg központi üzenete a szövetségkötés és a Tízparancsolat. A 70.,71., ill. 60.,61. oldalakon láthatjuk a két kőtáblát a parancsolatokkal. A *Tudod-e?* - rész utal a nagy parancsolatra, amelyeket Jézus fogalmazott meg.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Mit határozott el Isten?
- Mit jelent a szövetség? Hogyan mondhatjuk másként?

- Mózes hová vitte a népet? Mit tapasztaltak három nap után? Figyeld meg képet!
- Mit mondott Mózesnek az Úr?
- Hogyan fogadta a nép a szövetség gondolatát és a Tízparancsolatot?
- Olvassátok el az Istennel kapcsolatos parancsolatokat! Értelmezzétek, fogalmazzátok meg saját szavaitokkal ezeket!
- Olvassátok el az emberekkel kapcsolatos parancsolatokat! Értelmezzétek, fogalmazzátok meg saját szavaitokkal ezeket is!

A *Tudod-e?* - részből megtudhatod, hogy Jézus hogyan foglalta össze a Tízparancsolatot!

Beszélgetéspontok az aranymondásokhoz:

Aranymondás: „Szeresd az Urat, a te Istenedet!”

- Olvasd el az aranymondást!
- Hogyan tudod kimutatni a szeretetedet Istennek? Mondjátok el egymásnak!

Aranymondás: „Szeresd felbarátodat, mint magadat!”

- Olvasd el az aranymondást!
- Kik a te felebarátaid, embertársaid? Sorolj fel néhányat!

1. Szőjünk!

Szövés technikát alkalmazó kézművességgel szemléltethetjük a gyermekek számára a szövetség szónak a jelentését. A szövetségben a felek összeszövik az életüket, a tetteiket, döntéseiket, szabályaikat. Ezek pedig megtartó erővel bírnak. Ahogy a vető szál tartja meg mindazt, a különböző anyagokat (fonál, virág, fűszál, papír), amit rászövünk, ugyanúgy az Istennel megkötött szövetségben elhangzó törvények, szabályok tartják meg az embert és vezetik a megfelelő irányba.

Órán is könnyen végrehajtható szövés technikák:

<http://childinharmony.blogspot.hu/2010/05/weave-with-nature.html>

2. Tízparancsolat kézművesség

Többféle kézműves technikával dolgozhatjuk fel a Tízparancsolatot:

- Mozdony (Én az Úr vagyok, a te Istened) vasúti kocsikkal (parancsolatok);
- Festékes tenyérlenymat 10 ujjára ragaszthatjuk vagy írhatjuk a parancsolatokat.
<https://histreasureseekers.wordpress.com/2011/05/20/train-up-a-child-10-commandments-pt-2/>
- Rajzolják körbe a gyermekek a padtársuk segítségével egy A/4-es lapra a két tenyerüket, az ujjakba írják be a parancsolatokat!

3. Tízparancsolat – bevezető, ráhangoló játék

Cél: a Tízparancsolat lényegének tudatosítása (vezérfonal a hívő ember számára, nem pedig merev szabályrendszer. Isten szeretetének a jele az, hogy megmondja a népének, hogy hogyan éljen, ha boldog akar lenni.)

A játék neve: Ki akar jót nekem?

A játék lényege: Van egy Útonjáró játékos és három Tanácsadó. Az Útonjáró mindenkit megkérdez, és eldönti, hogy kire hallgat.

A három Tanácsadó:

- Az Útonjáró barátja (tehát mindig jót akar neki)
- Az Útonjáró ellensége (tehát mindig rosszat akar neki)
- Nem ismeri az Útonjárót (ő dönti el, hogy jót akar vagy nem)

Eszközök: 6 darab szőnyeg, tojáshéj vagy száraztészta a szőnyeg alá, ami jelzi, hogy ez korhadt.

Játék előkészülete:

- Kiválasztjuk az Útonjárót és a 3 tanácsadót.
- Útonjáró kimegy a teremből.
- A három tanácsadó között kiosztjuk a szerepeket (érzelemkártyákkal=sematikus arcok, egyik mosolyog, másik mérges, harmadik semleges)
- Lerakjuk a szőnyeget.
- Minden szőnyeghármass egy hidat jelent.
- Az egyik szőnyeget megjelöljük: ez lesz a korhadt gerenda - tojáshéj a szőnyeg alá.
- Meg kell jegyezni a gyerekeknek, hogy melyik ez a korhadt gerenda.

A játék menete:

Bejön az Útonjáró.

Kerettörténet elmesélése:

Te egy Útonjáró vagy. Elérkeztél egy folyóhoz. A folyón vezet át két veszélyes függőhíd. Mindkét hídnak 3 gerendája van. A gond az, hogy az egyik hídnak elkorhadt egy gerendája.

A túlszáron áll 3 ember. Ők tudják, hogy melyik a korhadt. Egyikük a barátod. Másikuk az ellenséged. A harmadik egy idegen. Nem tudni, hogy jó ember-e vagy rossz. Ezért ő lehet, hogy igazat mond neked, de lehet, hogy hazudik. De az is lehet, hogy egyszer igazat mond, később hazudik.

A folyó partján megkérdezheted mind a három embert, hogy melyik hídon indulj el. Te döntöd el, hogy kinek a tanácsát fogadod el. Ha rálépsz egy gerendára, akkor kiderül, hogy lezuhansz-e vagy nem. Ha lezuhansz, vége a játéknak. Ha nem zuhansz le, mehatsz tovább. Ha átérsz a hídon, vége a játéknak. Megmenekültél. Először lépj az első gerendára! Ha nem zuhantál le, akkor mehatsz tovább. De ekkor megkérdezheted, hogy egyet vagy kettőt lépj.

Átjutás vagy lezuhanás után megkérjük az Útonjárót: – Találd ki, hogy ki kicsoda volt!

Ezután lehet cserélni a szerepeket.

Amikor mindenki játszott, akkor megbeszéljük:

1. Ki akart jót neked?
2. Vajon miért akart jót?
3. Ki az, aki általában nekünk jót akar?

A lényeg, hogy a válaszból azt kellene kiemelni, hogy azok akarnak nekünk jót, akik szeretnek minket.

Átvezetés a bibliai történethez. Isten ugyanígy jót akart a népének, mint a Barát az Útonjárónak. Ezért Isten néhány utasítást adott a népének. Azért, hogy ne úgy járjanak, mint az ember, aki korhadt gerendára lépett. Miért akart Isten jót a választott népének?

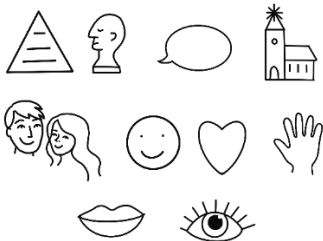
Forrásanyag: <http://kreativhittan.blogspot.hu/2013/03/tizparancsolat.html>

Fő hangsúly: Szeresd az Urat! (1. kőtábla)

Affektív cél: Az Istennel való szeretetkapcsolat segítő és gátló tényezőinek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulók segítése abban, hogy az első négy parancsolat számukra megélhető következményeit megfogalmazzák.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolóadás, előzetes ismeretek aktiválása	„ Szeresd az Urat, a te Istenedet ” rejtvény Rajzoljuk fel az aranymondás betűinek a helyét a táblára (akasztófaszerűen)! Tippeljenek a gyerekek sorra egy-egy betűt! Aki megfejti, választhat egy éneket az eddig ismertekből.	Eszköz: tábla/ívpapír filc/kréta
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Tudod-e? alapján az első kőtábla anyagára rávezetés: - A szeretet a parancsolatok gyökere - A nagy parancsolat összefoglalja a 10 parancsolatot - Az első fele az első kőtábláról, a másik fele a második kőtábláról A parancsolatok értelmezése Olvassuk el Miklya Zsolt Tízparancs című versét! Beszéljük meg a gyermekek számára könnyebben értelmezhető szöveg alapján, hogy melyik parancsolatban mire figyelmeztet, mit parancsol Isten! Játsszuk ezt a verset is mondókaként, egymásnak válaszolgatva! A vershez kapcsolódva lerajzolhatjuk egyszerű szimbólumokkal az első kőtábla parancsolatait: - háromszög, amely piramisra emlékeztet, vagyis a szabadító Istenre - egy szobor nyaka és feje, amely a bálványokra emlékeztet - egy szövegbuborék, amely a beszédre emlékeztet - egy templom-forma, amely a vasárnapi istentiszteletre emlékeztet	TKEI 13. lecke, 73. o. TKEI 13. lecke 2. feladat

	Használhatjuk erre a tankönyv végén az üres kreatív oldalakat. A parancsolatok korosztályi szintű alkalmazása A tankönyv feladatának megoldásával tekintünk arra, mit jelenthetnek a parancsolatok egy mai harmadikosnak.	TKEI 13. lecke 4. feladat
Aranymondás	„Szeresd az Urat, a te Istenedet!” (Mt 22,37b)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	RÉ21 821: „Isten szívéen megpihenve...” (TKGY 142.o. 7., TKEI 158. o. 7.) „Köszönöm, köszönöm...” (TKGY 142.o. 7., TKEI 158. o. 7.) „Szentelj meg, Úr Isten...” (TKGY 144.o. 10., TKEI 160. o. 10.) RÉ21 227:1–3. verse: „Siess, keresztyén, lelki jót hallani...” RÉ21 105:5 „Ezt önekik azért mívelte...” BS 200: „Az Istennek Tízparancsolatja...” (dall. RÉ21 140: „Szabadíts meg engem...”)	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Alkossunk logót!

Közlekedési szabályokat, általános előírásokat gyakran ábrázolnak egy-egy leegyszerűsített rajzzal. Gyűjtsünk ilyen példákat a gyerekekkel! Például: fagyalttölcsér áthúzva a busz első ajtaján, piros keretű háromszögben szökkenő szarvasok az utak mentén, stb. Alkossunk az első kőtábla parancsolataihoz ugyanilyen rajzokat, logókat!

A gyerekek dolgozhatnak párban. Beszéljük meg, melyik páros melyik parancsolathoz tervezi a logót!

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

4. Marci fogalmazása

Szeretem **Istent**, ezért Őt tekintem egyedül Úrnak, nem imádkozom más Istenhez. Tudom, hogy Ő nem látható, ezért nem tudjuk **lerajzolni** egy papírra, vagy **kifaragni** fából, kőből. Nem **imádok** emberek által készített szobrokat. Mivel **szeretem** Istent, csak szeretettel beszélek Róla. **Vasárnap** elmegyek a templomba, ott énekelünk Neki a társaimmal, **bibliai** történeteket tanulunk, és **imádkozunk** Hozzá! Jó Isten szeretetében élni, mert Ő vigyáz rám.

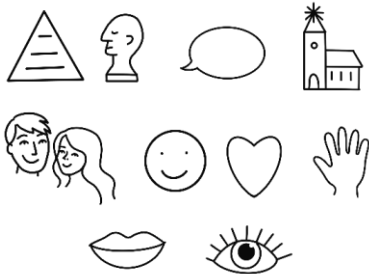
ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 3. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Szeresd felebarátod! (2. kőtábla)

Kognitív cél: Annak felismertetése, hogy a második kő tábla parancsolatai az egyén más emberekkel való szeretetkapcsolatáról szólnak.

Affektív cél: Az emberekkel való szeretetkapcsolat segítő és gátló tényezőinek feltérképezése.

Pragmatikus cél: A tanulók segítése abban, hogy az 5–10. parancsolatok számukra megélhető következményeit megfogalmazzák.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	„Szeresd felebarátodat, mint magadat!” rejtvény Rajzoljuk fel az aranymondás betűinek a helyét a táblára! Tippeljenek a gyerekek sorra betűt! Aki megfejti, választhat egy éneket az eddig ismertekből.	Javaslat: A nagy parancsolat második felének megfejtésénél visszatérhetünk az előző órák anyagának ismétlésére.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	A parancsolatok értelmezése Olvassuk el újra a parancsolatokat a két kőtábláról! Ismételjük át Miklya Zsolt Tízparancs című versét! Beszéljük meg, melyik sor mit jelent! Mondogassuk mondókaként, válaszolgatva! Folytassuk a tankönyv kreatív oldalain a rajzolást a parancsolatokhoz. Használhatjuk a következő szimbólumokat, egyszerű rajzokat a második kőtáblához: 5. Két pálcika ember: apa és anya 6. Mosolygó arc 7. Szív 8. Kéz 9. Száj 10. Szem Szeretem! Nem szeretem! – tevékenységek gyűjtése a 2. kőtábla parancsolataihoz	TKEI 13. lecke 2. feladat Eszköz: post-it-ok Javaslat:

	Kérjük meg a diákokat, hogy írjanak egyenként két dolgot, amelyeken megbántódnak, és 2 dolgot, ami jólesik nekik otthon vagy az iskolában. A tankönyvben található kőtábla segítségével szortírozzuk, hogy melyik rossz és melyik jó élmény/átélés melyik parancsolathoz tartozik! Vezessük a táblán a megbeszélés folyamatát, írjuk fel a parancsolatokat, és ragasszuk mellé a post-iteket! Beszélgessünk a gyűjtőmunka alapján a második kőtábla parancsolatairól! A parancsolatok korosztályi szintű alkalmazása Párban dolgozva oldják meg a tanulók a tankönyv 5. feladatát.	Ha nagy létszámú osztályban tanítunk, akkor osszuk 4 fős csoportokba a gyerekeket, és a csoportok írjanak ötleteket! TKEI 13. lecke 5. feladat
Aranymondás	„Szeresd felebarátodat, mint magadat!” (Mt 22,38)	
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Amit szeretnétek...” (TKGY 137.o. 2., TKEI 153. o. 2.) RÉ21 821: „Isten szívéen megpihenve...” (TKGY 142.o. 7., TKEI 158. o. 7.) RÉ21 227:1–3. verse: „Siess, keresztyén, lelki jót hallani...” RÉ21 105:5 „Ezt önekik azért mívelte...” BS 200: „Az Istennek Tízparancsolatja...” (dall. RÉ21 140: „Szabadíts meg...”)	
Házi feladat	Az aranymondás memorizálása Ha az órán nem került rá sor: TKGY 13. lecke 5. feladat TKEI 13. lecke 5. feladat	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Alkossunk logót!

Közlekedési szabályokat, általános előírásokat gyakran ábrázolnak egy-egy leegyszerűsített rajzzal. Gyűjtsünk ilyen példákat a gyerekekkel! Például: fagyalttölcsér áthúzva a busz első ajtaján, piros keretű háromszögben szökkenő szarvasok az utak mentén, stb. Alkossunk az első kőtábla parancsolataihoz ugyanilyen rajzokat, logókat!

A gyerekek dolgozhatnak párban. Beszéljük meg, melyik páros melyik parancsolathoz tervezi a logót!